

DIALOG & DEMOKRATI

Fra facilitator til søger til skaber – Anvendt Filosofi i praksis

MARTIN ROMULO PEDERSEN

STUDIENUMMER: 20212698

ANTAL TEGN: 40.847

Filosoffen i praksis

2025/2026

Kultur og- subjektstilosofi

Indholdsfortegnelse

<i>Problemfelt & problemformulering</i>	<i>2</i>
<i>Det overordnede forløb og hvad det indebar</i>	<i>3</i>
<i>Hvad jeg har lært af oplevelsen</i>	<i>Fejl! Bogmærke er ikke defineret.</i>
<i>Hvordan jeg i min praktik har faciliteret mig selv som både facilitator, 'søger' og skaber</i>	<i>3</i>
Teori	4
<i>Teoretiske rammer og perspektivering til de 3 roller.....</i>	<i>5</i>
<i>De tre roller.....</i>	<i>5</i>
<i>Facilitatoren</i>	<i>5</i>
<i>Søgeren.....</i>	<i>7</i>
<i>Skaberen.....</i>	<i>8</i>
<i>En kort konklusion på de tre roller.....</i>	<i>9</i>
<i>Teori om Habermas, Taylor og Gadamer & de tre rollers perspektivering til dialogisk filosofi.....</i>	<i>11</i>
1. <i>Jürgen Habermas – Facilitatoren og den kommunikative ramme</i>	<i>11</i>
2. <i>Charles Taylor – Taylor om identitet og dialogiske selvforståelse hos søgeren.....</i>	<i>13</i>
3. <i>Hans-Georg Gadamer – Skaberen og horisontsammensmeltningen</i>	<i>14</i>
Analyse - Logbog	16
Diskussion –Filosofisk Arena som et demokratisk og dialogisk rum	18
Konklusion	20
Litteraturliste	23

Problemfelt & problemformulering

Dialog og kommunikation er centrale begreber for et velfungerende demokratisk samfund. Begge er med til at sikre at vi kan udvikle os i fællesskab, nedbryde fordomme og forene horisonter. I dag er der mange som frygter at vi langsomt går tabt, og mister ikke blot lysten til at kommunikere, men også muligheden for at tale. Vi er fordelt og polariseret, vi fokuserer mere på forskelle end, hvad vi har tilfælles, og vi glemmer at høre hinanden ad. Jennifer McCoy, PhD understregede følgende i sin artikel 'Polarization harms democracy and society': "In this tribal dynamic, each side views the other "out group" party with increasing distrust, bias and enmity. Perceptions that "If you win, I lose" grow." (McCoy, Jennifer, PhD, 2019). I dag er vi mere forbundet end nogensinde før gennem den teknologi som vi besidder, og samtidig er vi mere distancerede og polariserede end nogensinde før. Vi ser den anden som en fjende, en modstander, og en som skal besejres, i stedet for at komme i dialog med dem som Hans-Georg Gadamer foreslog (Gadamer. Sørensen, 2010, s. 130).

Denne opgave vil vise, hvordan praktikforløbet på Studenterhuset og den tilsvarende begivenhed 'Filosofisk Arena' er et lille men relevant eksempel på, hvordan at ideer kan veje højere end forskelle, og hvordan at dialog og kommunikation kan nedbryde barrierer.

Først vil der tages hånd om praktikforløbet og den effekt som det har haft på den studerende på baggrund af yderligere refleksioner. Dernæst vil den gennemgå teorier fra Jürgen Habermas, Charles Taylor og Hans-Georg Gadamer, og Paulsen & Ziethens interaktionelle syn på anvendt filosofi. Herefter skal dette være med til at understrege, hvordan at den studerende har benyttet sig af Paulsen & Ziethens tre roller, og hvordan de kan være med til at understrege begivenhedernes intention og styrken der ligger bag dialog og kommunikation.

Denne opgave vil i sidste ende forsøge og svare på følgende problemformulering: Hvordan kan Filosofisk Arena forstås som en demokratisk og dialogisk begivenhed?

Det overordnede forløb og hvad det indebar

I mit praksisforløb på Studenterhuset i Aalborg har jeg i samarbejde med dem lagt lokaler til en række oplæg og debataftener, under navnet Filosofisk Arena. Alle events har haft fokus på filosofiske, eksistentielle og samfundsmæssige forhold. Målet med aftenerne var at udveksle ideer og gøre hinanden klogere, ikke at vinde en debat. Sessioner og det overordnede koncept havde til formål at kropsliggøre i praksis, hvad jeg mener filosofi i sin grundbetydning står for – Kærlighed til visdom. For filosofi begynder, når man tør indrømme, at man ikke ved alt, men gerne vil forstå mere. Under forløbet lagde vi hus til følgende emner: AI, etik og menneskets fremtid, Ytringsfrihed og krænkelse i en digital tidsalder, Identitet, Autenticitet og det moderne selv & Fri vilje og spørgsmålet om kontrol over egne handlinger.

Afsluttende vis i december holdt vi hus for et foredrag om en af de største og stadigvæk i dag, mest utydelige spørgsmål indenfor filosofiens verden, fri vilje.

Hvordan jeg i min praktik har faciliteret mig selv som både facilitator, 'søger' og skaber

Der er tre forskellige roller som blev formuleret som følgende: Filosofien som facilitator, søger og skaber. Facilitatorens rolle er at generere en diskussion i et miljø, men holder sig selv ude af diskussionen. Søgerens rolle er i princippet det samme som en facilitator, men deltager nu i diskussionen og 'går ind i den'. Til sidst har vi filosofien som en skaber, og kort sagt kaster filosofien sig her ud i vilde nyfortolkninger sammen med andre igennem dialogen. (Paulsen & Ziethen, 2017)

I mit praktikforløb blev jeg givet utrolige frie tøjler og arbejde med. Jeg skulle selv finde emner til de opadkommende begivenhedsaftener til Filosofisk Arena. Så snart disse emner var fundet havde jeg også til opgave at indsamle information, læse op, og gøre mit bedste indenfor begrænset mængder af tid for at kunne vide så meget om de forskellige emner som muligt fra et filosofisk perspektiv, og til tider andre videnskabelige synspunkter.

Til det mindre teoretiske og mere praktiske aspekt af min praktik skulle jeg sørge for at finde ud af, hvordan jeg ville have begivenhederne til at se ud. Jeg endte ud i at gøre det som følgende: Til at

starte med ville jeg holde en åbningstale, hvor jeg går over aftens emne i form af et kort oplæg på 12-15min. Dernæst ville der være spørgsmål tilgængelige på hvert af bordene ved gæsterne som omhandlede aftens emne. Det kunne være spørgsmål om fri vilje, A.I, ytringsfrihed og meget andet. Det vigtigste her var at spørgsmålene skulle gøre følgende: Få folk til at tænke, få folk til at stille spørgsmål og til sidst få folk til at kunne undre og diskutere.

Til hvert af disse spørgsmål fik gæsterne 10-12min til, hvorefter vi tog det op til diskussion og plenum ved afslutningen af hvert spørgsmålsrunde, for at høre rundt omkring om, hvad gæsterne havde nået frem til eller hvad de var i tvivl og nysgerrige om.

Teori

Denne opgave vil tage udgangspunkt i følgende teorier: Jürgen Habermas, Charles Taylor og Hans-Georg Gadamer for at understrege, hvordan min rolle som filosofisk kurator under praktikken på Studenterhuset har indrammet de tre førnævnte kategorier i form af facilitator, søger og skaber. Disse tre kategorier beskriver forskellige måder at gå til filosofisk dialog, foredrag, demonstration og meningsdannelse. Samtidig fungerer teorierne som analytiske briller, der gør det muligt at konceptualisere, hvordan praksisformen under praktik ændrede sig afhængigt af situation, publikum og formidlingsform. Til at starte med vil opgaven udlægge de forskellige teoretiske rammer indenfor de individuelle filosoffer og dernæst vise, hvordan teorierne kan retfærdiggøre mit syn på indkapslingen af de tre roller som filosof.

Dernæst vil opgavens overordnede emne om, hvordan forskellige individer af diverse baggrunde, kulturer, holdninger og overbevisninger kan samles under ét tag, fordi at, som denne opgave vil påstå vejer viden og nysgerrig højere end forskelligheder og kan endda vise, hvordan at man kan komme frem til sunde samtaler, taget uenigheder og forskelligheder i betragtning.

Teoretiske rammer og perspektivering til de 3 roller

De tre roller

De tre roller som er udvalgt fra teksten 'Anvendt Filosofi er en interaktionel filosofi' af Paulsen & Ziethen, er valgt med undtagelsen af en fjerde rolle kaldt 'Eksperten' (Paulsen & Ziethen, 2017, s. 13). Dette er gjort bevidst til formål for denne opgave, og til dette er der følgende hovedsagelige grunde. For det første 'Ekspert' rollen en som tilgives en filosof som skal forholde sig som en der skal bruge sin filosofiske viden og erfaring til at forløse og oplyse problemstillinger. Som Paulsen og Ziethen selv nævner er denne rolle også et ekstremt tilfælde, og sjældent taget i brug (Paulsen & Ziethen, s. 13). Den kan eksempelvis være brugt i et omfang af et oplæg, hvor filosofen skal oplyse elever og eller gæster om et givent emne.

Under praktikken havde den studerende ikke tænkt på Filosofisk Arena som en begivenhed, der havde til formål at skulle oplyse eller belære sine gæster i komplekse emner. Tværtimod var værten lige så uoplyst om emnerne som gæsterne. Formålet med arenaen var at samle en masse individer af forskellige baggrunde, overbevisninger og verdenssyn for at kunne blive klogere sammen i fællesskab. Som Paulsen & Ziethen selv understregede: "(...) Ekspertrollen indebærer den mindst mulige form for transaktion og dialog og derfor også er et yderpunkt på den anvendte filosofis skala." (Paulsen & Ziethen, s. 13).

Filosofisk Arena som en begivenhed havde til formål at være interaktionel og dialogisk gennem udvekslingen af ideer og synspunkter. Dermed vil vi i denne opgave våge og påstå at denne rolle ikke gør sig lige så relevant for opgaven som de tre andre.

Facilitatoren

Facilitatoren er medierende i sin natur. Det er en rolle som tager udgangspunkt i at filosofen skal indtage en rolle, som en form for konflikt oversætter, og i stedet for at indblende sig og tage en side i konfrontationer lægger filosofen derimod op til at alle skal blive hørt. Denne rolle ser at en åben

og reel dialog uden forudindtagede mål og fordomme er den bedste form for kommunikation og det primære mål for samtalen.

I sidste ende er facilitatoren ikke optaget af, hvad der kan komme ud af sådan en form for dialog, men mere optaget af: "der er tale om en reel dialog, ligesom hun dybest set ikke selv er ude på at blive berørt af samtalen, for hendes mål med samtalen er ikke selv at blive klogere men at fremme selvtænkning blandt de deltagende parter." (Paulsen & Ziethen, s. 13-14).

Rollen som facilitator i den studerendes praktiktid er tydelig og se. Under Studenterhusets og den studerendes begivenheder var der primære og klare mål for Filosofisk Arena: " Filosofisk Arena er en arena for fri tænkning. Filosofi i sin grundbetydning betyder kærlighed til viden. Ligegyldigt, hvilken slags viden det end måtte være, kan det aldrig skade vide mere. Vi som mennesker lærer af hinanden, i medgang og i modgang. Med Filosofisk Arena vil vi være med til at vise at den bedste måde at udvikle sig på er gennem en sund og rask dialog, og at vi alle altid kan blive klogere." (Indsæt citation)

Denne beskrivelse var forudsætningen for alle begivenhedsaftener under Filosofisk Arena, og i praksis blev den især aktualiseret. Under første begivenhedsaften om A.I, Etik & Menneskets fremtid var den studerende meget hurtig til at lade gæsterne tale for sig selv efter selv at have givet en åbningstale om dagens emne. De forskellige synspunkter blev givet med godt pusterum til forundring og videretænkning. I denne forstand blev filosofien ikke forstået som en autoritet, der skulle levere svar eller rette deltagerne, men snarere som en procesansvarlig, der skulle sikre, at samtalen forblev åben, respektfuld og undersøgende.

I forbindelse med arrangementerne under Studenterhuset og Filosofisk Arena var det derfor ikke den studerendes opgave at føre deltagerne hen mod bestemte filosofiske positioner eller konklusioner. Tværtimod bestod opgaven i at facilitere en samtale, hvor forskellige perspektiver kunne komme til orde uden at blive hierarkiseret eller afvist. Dette betød blandt andet, at konflikter eller uenigheder mellem deltagerne ikke blev forsøgt løst gennem argumentativ sejr, men snarere blev oversat til spørgsmål, som kunne åbne for refleksion hos alle parter. Og når stærke holdninger eller følelsesladede udsagn opstod, var det ikke filosofens rolle at vurdere sandhedsværdien i

udsagnene, men at hjælpe deltagerne med at formulere deres synspunkter på en måde, der kunne indgå i en fælles dialog.

Søgeren

Når det kommer til den søgende rolle under filosofiens interaktionelle paraply kan denne rolle bedst beskrives som en udvidelse af facilitatoren. Hvor facilitatorens opgave var at facilitere et rum med plads til dialog og være en oversætter og mediering for konflikt uddyber søgerens rolle dette koncept. Søgeren skaber et rum, hvor der er plads til reel dialog og i forhold til facilitatoren påtager sig også ideen om at kunne lære mere om sig selv, den anden part og verden gennem dialogen. Det handler med andre ord om at udvikle på sig selv og den man er i dialog med, for at kunne udvide hinandens forståelser om et givent emne, hvis ikke også hvordan dette emne har en indflydelse på verden omkring dem.

Denne rolle blev særligt tydelig i den studerendes praktiktid i forbindelse med Filosofisk Arena, hvor formålet netop var at "udveksle ideer og gøre hinanden klogere ikke at vinde debatter" (Studerterhuset Aalborg, 2025, 11. november)

Her var jeg som kurator med filosofisk baggrund ikke blot en neutral rammesætter, men en aktiv deltager i en fælles søgeproces. Søgerrollen kom således til udtryk ved, at den studerende (jeg) indgik i samtalen som en person, der selv var i undersøgelse, snarere end at agere som en ekspert med endelige og tydelige svar.

I modsætning til facilitatorrollen, hvor filosofen i højere grad trækker sig tilbage fra indholdet, tillader søgerrollen, at filosofen deler nysgerrigheden, stiller åbne spørgsmål og reflekterer i dialog med deltagerne. Det afgørende er dog, at dette sker uden at overtage samtalen eller lukke den omkring bestemte fortolkninger. Søgerrollen kræver derfor en særlig balance mellem deltagelse og tilbageholdenhed: Filosofen må være til stede som menneske og medtænkter, men uden at udøve autoritet, som ekspertrollen havde en stor tendens til at gøre, som førnævnt.

Dette blev særligt tydeligt i Filosofisk Arena-arrangementet med fokus på 'identitet, autenticitet og det moderne selv' (Studerterhuset, Aalborg, 2025, d. 12 november) Her fungerede søgerrollen som

et redskab til at undersøge et emne, der i sig selv er dybt personligt og eksistentielt. I stedet for at præsentere deltagerne for en fastlagt forståelse af autenticitet, blev samtalen struktureret som en fælles undersøgelse af, hvad autenticitet overhovedet kan betyde i en moderne digitaliseret verden.

Med afsæt i Charles Taylors *The Ethics of Authenticity* blev søgerrollen brugt til at åbne for refleksioner over, hvorvidt autenticitet kan forstås som noget individuelt og indre er indgraveret i relationer og fælles meningshorisonter. Søgerrollen gjorde det muligt for filosofen ikke blot at formidle Taylors pointer, men selv at indgå i den spørgsmålstage, som teorien lægger op til: "Kan vi overhovedet forstå os selv uden andre? Og hvad sker der med autenticiteten, når anerkendelse i stigende grad måles i likes, kommentarer og synlighed?" (Studenterhuset, Aalborg, 2025, d. 12 november).

Den søgende rolle i forhold til facilitatoren gør i sidste ende at filosofen ikke blot tager et skridt tilbage fra dialogen, men også åbner sig selv op for at dialogen har noget og tilbyde ham selv, den anden part og verden omkring dem. Den mangler dog stadigvæk noget som skaber-rollen derimod kan tilbyde.

Skaberen

Som Paulsen og Ziethen pointerer: "så ser vi samtidig den søgende filosof som én, der primært er anfægtet af det forståelsesorienterede kærlighedsmotiv, mens det nu skal dreje sig om den position, vi har kaldt 'den skabende filosof', som i højere grad er orienteret mod forandring." (Paulsen & Ziethen, 2017, s. 15).

Hvor facilitatoren orienterede sig om at give plads til dialogen og den søgende lagde sit fokus på kærligheden til ny viden og hvad denne viden kunne gøre, hælder skaberen mere mod, hvad Paulsen og Ziethen kalder 'radikal forståelse' (Paulsen & Ziethen, 2017, s. 15). Med andre ord en ny forståelsesform eller former som ændrer verden. Skaberen ser det dialogiske rum som et rum, hvor han og andre deltagere er medskabere i dannelsen af nye synspunkter eller meninger. Det primære formål for skaberen er i sidste ende at skabe alternativ tænkning. At stræbe væk fra det traditionelle og altid at tænke ud af boksen ved hjælp af andre tænkere.

Skaberrollen kom tydeligt til udtryk i den studerendes praktiktid i forbindelse med arrangementet 'AI, etik og menneskets frihed' (Studerterhuset, 2025, d. 22. oktober).

Her var ambitionen ikke blot at informere deltagerne om eksisterende positioner i den teknologifilosofiske debat, men at bruge disse positioner som afsæt for at skabe nye forståelser af forholdet mellem teknologi, frihed og ansvar.

Ved at sætte Erik Brynjolfssons teknologiske optimisme i dialog med Shannon Vallors kritiske perspektiv blev deltagerne ikke blot præsenteret for to modsatrettede synspunkter, men inviteret til selv at indtage en skabende position. Spørgsmålet var ikke, hvem der havde ret, men snarere, hvilke nye ideer der kunne opstå i spændingsfeltet mellem disse perspektiver. Skaberrollen bestod her i at facilitere netop dette spændingsfelt og holde det åbent som et produktivt rum.

I denne kontekst fungerede Filosofisk Arena som en platform, hvor filosofien ikke alene blev praktiseret som refleksion, men som en samfundsengageret aktivitet, der søger at påvirke, hvordan vi forstår og forholder os til teknologisk udvikling. Skaberrollen understøttede dermed arenaens grundlæggende formål om fri tænkning ved aktivt at opfordre deltagerne til at overskride etablerede narrativer om AI som enten en befrielse eller trussel.

En kort konklusion på de tre roller

Arbejdet med facilitator, søger, og skaberrollen har givet et mere nuanceret grundlag for refleksion over praktikken i Filosofisk Arena. Rollerene har ikke blot fungeret som analytiske kategorier, men som konkrete eksempler og positioner, der har tydeliggjort forskellige måder at være filosof på i et dialogisk og demokratisk rum.

Facilitatorrollen har først og fremmest skærpet refleksionen over betydningen af det dialogiske ved Filosofisk Arena. Praktikken har vist, at filosofiens tilbagetrækning ikke er et fravær af handling. Det er snarere en aktiv pædagogisk indsats, der skaber betingelserne for, at dialog overhovedet kan finde sted.

Ved at indtage en upartisk position blev det tydeligt, hvordan neutralitet, oversættelse af konflikter og opmærksomhed på samtalens struktur er afgørende for at fremme selvtænkning hos deltagerne. Denne rolle har bidraget til en forståelse af filosofien som rammesætter snarere end meningsproducent.

Søgerrollen har dernæst udvidet refleksionen ved at introducere praktikantens (min) egen læring som en central del af praksissen. Hvor facilitatorrollen kræver en vis tilbageholdenhed, har søgerrollen tydeliggjort at filosofien selv indgår som et undersøgende og sårbart subjekt i dialogen. Praktikken har her tydeliggjort, at filosofisk dialog ikke blot handler om at fremme andres refleksion, men også om at lade egne forståelser blive udfordret, testet, prikket til og nuanceret i mødet med andres perspektiver. Søgerrollen har dermed bidraget til en refleksion over filosofisk praksis som en gensidig erkendelsesproces frem for en ensidig formidling.

Endelig har skaberrollen tilføjet det mest relevante. I denne rolle blev det klart, at filosofisk praksis ikke alene kan forstås som fortolkning eller forståelse, men også som en aktivitet, der aktivt kan skabe nye måder at tænke på. Praktikken i Filosofisk Arena, især i arbejdet med samfundsmæssige og teknologiske problemstillinger, har vist, hvordan dialog kan fungere som et produktivt rum, hvor etablerede forståelser udfordres, og alternative perspektiver bringes i spil. Skaberrollen har i sidste ende understreget filosofiens potentiale som en samfundsengageret og fremadtænkende praksis.

Samlet set har de tre roller bidraget til en dybere forståelse af praktikken som et dynamisk samspil mellem dialog, erkendelse og forandring. Refleksionen over praktikken har således bevæget sig fra et fokus på hvad der blev gjort, til en mere grundlæggende forståelse af hvordan og hvorfor filosofi kan praktiseres i offentlige, dialogiske og ikke mindst demokratiske sammenhænge. De tre roller har ikke fremstået som adskilte positioner, men symbiotisk. De har været gensidigt afhængige aspekter af én og samme filosofisk praksis, der tilsammen har tydeliggjort, hvad det vil sige at arbejde anvendt, demokratisk og dialogisk med filosofi.

For at give en mere uddybende forklaring af, hvorfor de tre roller er relevant for den studerendes (mit) arbejde under praktikken, vil denne opgave også overføre dem til tre filosoffer som har arbejdet med det dialogiske, kommunikative og hermeneutiske indenfor filosofisk teori. Dette gøres i håbet om ikke blot at få et uddybende indblik af de tre roller, men også for at vise og give et bedre forsvar for bruget af de tre roller.

Ved at få dem overført til de selvvalgte tilsvarende filosoffer vil denne opgave forhåbentlig også i sidste ende give indblik til, hvorfor rollerne er relevante og, hvordan praktikken på studenterhuset har haft en stor indflydelse, og vist, hvorfor filosofisk arena kan forstås som en demokratisk og dialogisk begivenhed.

Teori om Habermas, Taylor og Gadamer & de tre rollers perspektivering til dialogisk filosofi

1. Jürgen Habermas – Facilitatoren og den kommunikative ramme

Jürgen Habermas' handlingsteori eller rettere social handling bygger på en form for social handlen. Det er en handletype, der kort sagt udtaler sig om at tilslutningen til de værdier vi har, om det måtte være fælles mål, normer eller institutionelle værdisæt opnås gennem en fri argumenterende samtale. Uddybende byggede den på princippet og teorien om at det der kaldes for moral, ville kunne argumenteres dialogisk og kommunikativt under en rationel paraply (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 376). Der er med andre ord en forudsætning for at deltagerne i denne frie samtale stræber efter gensidig forståelse og kommunikation, snarere end strategisk manipulation eller en forudsat idé om at skulle vinde over modstanderen: "Der handles på basis af indforståethed om situationstolkninger, handlingsmål, moral og selvforståelse, en konsensus, der er baseret på sprogligt formidlet kommunikation (...)" (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 374) Det handler med andre ord om oplysning, transparenthed og overbevisning fremfor instrumentalisering eller udnyttelse og selviske implikationer.

Men for at det dialogiske skal kunne nå frem til denne moral, og, hvad Habermas yderligere argumenterer for at skulle være 'det retfærdige' og 'det gode', kræver det også sandfærdighed. For at forstå mere nøjagtigt, hvad han mente med dette, må vi kigge på, hvad det modsatte af en god

og moralsk samtale er i Habermas' øjne. Habermas overtog et begreb om det komplet modsatte af det førnævnte, og den indforståethed og moral der er i samtale, og refererede til det som 'systemintegration' (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 373). Her tales der kort sagt om et magtmedie eller bureaukratisk styreform, som er uafhængige af alle de førnævnte værdier: "Der er tale om en minimum af kommunikation og indforståethed om normer, hensigter, handlingsmål og personlige motiver, og disse gøres ikke til genstand for kommunikativ refleksion og vurdering i samspil." (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 373). Kort sagt har vi på ene side, det som, Habermas argumenterede for i form af den frie, gensidige og transparente kommunikation, uden instrumentelle eller forudantagede mål. På den anden side har vi den form, som direkte går ud på at få noget ud af samtalen.

Når det kommer til den frie argumenterende samtale, kan den tydeligt ses i praktiksarbejdet, hvis vi kigger på, hvordan den studerende (jeg) planlagde og satte begivenhederne op, og mere nøjagtigt kaster blik på promoveringsbeskrivelsen af begivenhederne: "Filosofi i sin grundbetydning betyder kærlighed til viden. Ligegyldigt, hvilken slags viden det end måtte være, kan det aldrig skade at vide mere. Vi som mennesker lærer af hinanden, i medgang og i modgang. Med filosofisk Arena vil vi være med til at vise at den bedste måde at udvikle sig på er gennem en sund og rask dialog, og at vi alle altid kan blive klogere" (Studerterhuset, 2025, d. 22. oktober)

Jürgen Habermas' begreb om den frie argumenterende samtale og hvad den skal indebære, som nævnt i det ovenstående, blev dermed ikke blot et redskab for Filosofisk Arena, men var også grundstenen for dens værdier og hvad Filosofisk Arena i sin essens er, et demokratisk og dialogisk rum.

Gennem Habermas' teori blev rollen som facilitator dermed demonstreret ved at skabe en foredragssituation, hvor de gæsterne ikke deltog passivt, men, hvor engagement igennem spørgsmål og diskussioner skabte et fællesskab. Som førnævnt er facilitatorens rolle at generere en diskussion i et miljø, mens man selv samtidig forholder sig passivt. Det skal dog siges at mængden af passivitet kan tages op til diskussion.

Den studerende (jeg) påtog sig også samtidig aktiv deltagelse i form af rollen som kurator gennem en åbningstale om dagens emne, holde styr på tiden til de forskellige diskussioner og i sidste ende samle op og lytte på de forskellige argumenter, fortolkninger og diskussioner af dagens emne. Det er her at rollen som søger kommer ind i billedet.

2. Charles Taylor – Taylor om identitet og dialogiske selvforståelse hos søgeren

Hvor facilitatorens rolle indebærer en vis tilbagetrækning, er søgeren som førnævnt kendetegnet ved aktiv deltagelse i diskussionen og indgår i den kommunitaristiske og dialogiske proces, som Charles Taylor også beskriver som central for menneskets identitetsdannelse i det dialogiske rum: "No one acquires the languages needed for self-definition on their own. We are introduced to them through exchanges with others who matter to us." (Taylor, Charles, 1991, s. 33).

For Taylor er forståelsen vi har af vores egen identitet og andres, kommunitaristisk, det vil sige i fællesskaber, og dialogisk. Vi bliver med andre ord gennem vores kommunikation med andre formet under en fælles horisont af fælles værdier: "There is a picture here of what human beings are like, placed between this option for self-creation, and easier modes of coping out, going with the flow, conforming with the masses, and so on, which picture is seen as true, discovered, not decided. Horizons are given." (Taylor, Charles, 1991, s. 39). Individet ifølge Taylor må med andre ord, med nødvendighed, opdage, hvem det er, ved at underlægge sig større værdier i fællesskaber.

Søgeren repræsenterer denne form for engagement, og den aktive handling gennem at underdrage sig noget større i fællesskabets ånd. Under mit praktikforløb gik jeg ind i diskussionerne og samtalerne, ikke blot som passiv observatør, men også som en form for aktiv observatør, hvis ikke til en vis grad som en deltager, der selv forsøger at orientere sig i spørgsmål om moral, betydning og forskellige synspunkter. I denne rolle under praktikforløbet blev filosofi ikke blot noget, som, jeg faciliterer for andre, men en praksis, hvor jeg selv er i udvikling sammen med deltagerne, og, hvor min egen forståelse formes og udvikles løbende af dialogens indhold, pauser, konflikter og gensidige udfordringer.

Ligesom at Taylor argumenterer for, at vores identitet formes gennem gensidig anerkendelse, indebærer rollen som søger også dette. At deltage i diskussionen handler ikke blot om at fremføre argumenter, men om aktivt at anerkende de andre deltagers perspektiver som gyldige stemmer i den fælles undersøgelse. Denne anerkendelsesdimension betyder, at søgeren ikke kun er interesseret i sandhed som abstrakt begreb, men i en dialogisk proces, hvor de andres bidrag er nødvendige for min egen forståelsesudvikling.

I sidste ende, som førnævnt peger Taylor på, at forståelse altid foregår inden for en horisont af større værdier, og at vi kun kan skabe mening ved at være placeret i et fællesskab. Søgeren repræsenterer dette øjeblik, hvor jeg som filosofisk kurator aktivt bringer min egen og andres værdier på spil under den fælles horisont der er 'Filosofisk Arena'. Dette skete ikke som en autoritær bedrevidende reference, men som et perspektiv, der står til forhandling og mulig transformation i den filosofiske samtale, eller en filosofistuderende i praktik der stadig lærer at stå på egne fødder.

3. Hans-Georg Gadamer – Skaberen og horisontsammensmeltningen

Hvor facilitatorens og søgerens roller bevæger sig inden for henholdsvis struktur og deltagelse, indebærer skaberens position, at filosofien bliver et sted for fælles nyfortolkning. Skaberen skal med andre ord Hos Gadamer er forståelse aldrig et spørgsmål om at rekonstruere en skjult mening, men om at skabe noget nyt i mødet med andres forståelseshorisonter i dialog. Ifølge Gadamer er alle meninger, synspunkter og vores forståelse som et hele præget af en række fordomme som både er leveret gennem sproget og vores historie. Ligesom at vi ikke kan, om vi vil det eller ej, leve udenfor sproget eller historien, kan vi ikke forstå noget udenfor vores fordomme eller forforståelser. Selv når vi gør noget så basalt som at lede efter en ny bolig, har vi sproglige og historiske fordomme om, hvad den rigtige bolig er, og, hvad der tilsvarende ikke lever op til vores standard. Sagt på en anden måde: "Når menneskets valg og fortolkninger ikke sker i blinde, men har en bestemt retning, er det fordi, hvert enkelt menneske orienterer sig ud fra sin historiske 'forståelseshorisont' (Gadamer. Sørensen, 2010, s. 129).

Kulminationen af alle vores fordomme og forforståelser tager med andre ord udgangspunkt i vores historiske 'forståelseshorison'. Hvis vi for eksempel har en fordom om at den rette bolig skal være stor, flot, og have plads til masser af gæster, stammer alle disse præferencer ud fra denne horison som vi har dannet os gennem det sprog og den historie vi befinder os i. Ifølge Gadamer kan et individ kort sagt ikke tage stilling til noget uden for sproget, og det samme kan siges om det historiske (Gadamer. Sørensen, 2010, s. 130). Anerkendelsen af disse fordomme og deres væsentlige værdi for vores måde at tænke, vælge og træffe beslutninger i hverdagen kan vi kalde for Gadamers første skridt til anerkendelse af andre, eller 'den anden'. (Gadamer. Sørensen, 2010, s. 130). For at forstå den anden eller de andre, må vi ligelgedes ifølge Gadamer flytte grænserne for disse horisonter. Det er i dette øjeblik at dialogbegrebet kommer på banen. For at flytte grænserne for forståelseshorisonterne må vi gå i dialog med andre. Som førnævnt eksisterer intet uden for sproget og historien ifølge Gadamer, og hvis vi accepterer denne påstand, må vi gå i en dialog med andre for at forstå deres forståelseshorisonter og den historie og det sprog de er præget af. Dette er, hvad der skal forstås ved Gadamers begreb om horisontsammensmeltning. Det er en nedbrydning af fordomme, og at forstå at den anden har noget nyt at byde ind med, og bidrage til samtalen. For Gadamer er sproget sagt på en anden måde slet og ret dialog, og tilnærmelsen samt sammensmeltningen af horisonter indtræffer bedst, i en proces bestående af spørgsmål og svar, hvor spørgsmålet vejes højere end svaret. Et godt eksempel kunne være, hvis to kulture, en filippinsk og dansk person skal forklare, hver deres juletraditioner overfor hinanden. Den danske ven spørger: Hvorfor er en stor middag så væsentlig for jeres tradition? Tilsvarende spørger den filippinske ven: Hvorfor danser og synger i rundt om træet? Ingen af dem prøver at overbevise den anden om at deres tradition er bedre end den anden, i stedet får de begge nye forståelser og indblik. Der dannes ikke forståelse ved at være tilfreds med et enkelt svar, eller at krone en sejrsherre af debatten. I stedet ved at fokusere på at spørgsmålet vejer højere end svaret udvides begge forståelseshorisonter gennem dialogen, fordi at dialogen ikke ender ved svaret. I sidste ende er Gadamer med til at vise, hvordan dialog som fundamentet for at kunne udvide sin forståelse, kun er mulig, hvis man forstår at man selv har fordomme i bagagen og åbner sig op for at andre kan udvide ens forståelse gennem denne dialog.

Dette blev indkapslet i rollen som skaber under praktik på mange måder, men først og fremmest ved skabelsen af begivenheden i sig selv. Udgangspunktet for Filosofisk Arena var først og fremmest at have et rum for nytænkning, fritænkning, dialog og møder med andre i medgang og modgang. Kort sagt var det et sted, hvor man kunne lære og samtidig diskutere i den bedste forstand af ordet. Som skaber, skabte jeg Filosofisk Arena sammen med mine kollegaer på Studenterhuset for at kunne skabe nye forståelser og få individer til at kaste fordomme til siden i håbet om at lære noget nyt. Alle var velkomne, ligegyldigt baggrunde, overbevisninger, kulturelle baggrunde eller politiske anskuelser. Skaberens rolle gennem praktikken er kort sagt perfekt indkapslet gennem, hvad idealet for Gadammers teori er: en nedbrydning af fordomme, og at forstå at den anden måske ved noget som man ikke selv har tænkt over og kan byde ind med.

Analyse - Logbog

I de følgende logbøger noterede jeg følgende punkter: Min observation af situationen og begivenhedsaftenen, mere nøjagtigt, hvem der deltog, og hvor mange, og hvad førstehåndsindtrykket af de deltagende parter kunne sige om begivenheden. Dernæst mine refleksioner om de daværende begivenhedsaftener, og hvad der er gået godt og skidt og gav plads til forbedring, eller, hvad der skulle forblive uforandret. I den tredje kolonne er der indikeret, hvad

emnet for begivenhedsaftenerne var, og som et fjerde og sidste punkt understregede jeg min egen intervention, rolle og hvordan min forberedelse op til aftenerne så ud. (Se vedhæftet Bilag 1)

Logbog 2. Møderne – Bilag 1 (Slide 2)

For simplifikationens skyld er der ikke taget fokus på alle møderne som der blev deltaget i, men derimod kun ét. Dette er gjort fordi at alle møderne praktisk talt var af samme natur og næsten identiske, og blot en opsamling af begivenhederne og hvad der kunne forbedres.

Dato	Observation	Refleksion	Teori/Aftens emne	Intervention
10/10 - 2025	Til det første møde deltog 2 kollegaer i form af Studenterhusets repræsentant for begivenheder og en fra deres PR-team og den studerende (mig). I alt varede mødet 30 minutter. Det bestod først og fremmest af ros og spørgsmål fra de to repræsentanter fra Studenterhuset, efterfulgt af spørgsmål fra den studerende i forhold til nogle få hængepartier som f.eks. Hvordan man bedst kan promovere begivenhederne 'Filosofisk Arena' på campus eller omkring i Aalborg og på sociale medier.	På det første medarbejdermøde var der overraskende ros fra Studenterhusets repræsentanter (Den studerendes chefer/overordnede/ kollegaer). Det skyldes højst sandsynligt at den studerende allerede havde forberedt 3 begivenhedsaftener, tale og spørgsmål og til en stor grad, hvordan aftenerne skulle se ud. Der var dermed ikke meget feedback fra kollegaerne, men snarere åbenhed til spørgsmål eller andre hængepartier.	A.I, Etik og menneskets fremtid	Ift. Egne filosofiske kompetencer blev de mest taget i brug til selve begivenhedsaftenerne og forberedelsen derop til. Hvad end x emne var til aften, som f.eks. A.I eller ytringsfrihed, skulle den studerende forberede sig til ved at læse relevant litteratur og lave taler samt. Spørgsmål.
28/10 - 2025	X	X	X	X
13/11 - 2025	X	X	X	X
3/12 - 2025	X	X	X	X

Diskussion –Filosofisk Arena som et demokratisk og dialogisk rum

Jürgen Habermas' teori om kommunikativ rationalitet tager udgangspunkt i, at rationel meningsdannelse i et demokratisk samfund forudsætter dialog, hvor deltagerne gensidigt anerkender hinanden som ligeværdige samtalepartnere. I den ideelle samtalsituation skal magt,

tvang og strategisk handling, påduttet af styringsmedierne (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 374) som førnævnt, være suspenderet, således at det bedre argument kan gøre sig gældende frem for den stærkeste position.

Habermas' ideal udgør således et normativt grundlag for forståelsen, ikke blot af dialog. Men han påstår også at gennem rationel diskurs, så kan den ideelle moral opnås. Dette ideal har imidlertid været genstand for kritik, særligt i relation til dets anvendelighed i faktiske, sociale sammenhænge præget af uenighed: "hans påstand om, at moralsk rigtighed kan begrundes rationelt, indebærer nemlig et brud med det, der ellers har været det dominerende syn i dette århundrede, at moralske vurderinger må bygge på noget irrationelt, følelsesmæssigt eller rent subjektivt." (Andersen, Heine. Habermas, 2007, s. 376). Der er med andre ord et form for moralsk ideal, som samtalen og det dialogiske kan nå frem til gennem en rationel paraply ifølge Habermas.

Kritikken peger på, at den form for samtale, som Habermas peger på, risikerer at fremstå som en feberdrøm, der forudsætter betingelser, som sjældent er til stede i virkelighedens offentlige samtaler. I praksis vil sociale, kulturelle og emotionelle forskelle ofte influere dialogen på måder, der vanskeliggør Habermas' ideal om rationel konsensus.

Charles Taylors dialogiske forståelse af identitet tilbyder her en væsentlig nuancering. Taylor argumenterer for, at menneskelig forståelse og selvforhold altid er formet i relation til andre, og at anerkendelse udgør en grundlæggende forudsætning for meningsfuld dialog. Hvor Habermas i høj grad fokuserer på samtalens rationelle og retfærdige betingelser, flytter Taylor opmærksomheden mod de kommunitaristiske aspekter af dialogen: "No one acquires the languages needed for self-definition on their own. We are introduced to them through exchanges with others who matter to us." (Taylor, Charles, 1991, s. 33).

Denne pointe problematiserer forestillingen om, at dialogens primære formål bør være et moralsk og rationelt ideal. Hvis forståelse ifølge Taylor altid er relationel, kan dialogens succes ikke nødvendigvis måles på enighed, men snarere på graden af gensidig anerkendelse og udvidet forståelse.

Hans-Georg Gadamer bidrager yderligere til denne diskussion ved at forstå dialog som en hermeneutisk proces, hvor forståelse opstår gennem horisontsammensmeltning: ” ”Når menneskets valg og fortolkninger ikke sker i blinde, men har en bestemt retning, er det fordi, hvert enkelt menneske orienterer sig ud fra sin historiske ’forståelseshorisont’ ”(Gadamer. Sørensen, 2010, s. 129). For Gadamer er det afgørende ikke, at deltagerne opgiver deres forforståelser, men at disse bringes i spil i mødet med andres perspektiver. Dialog er her ikke et middel til at nå et bestemt resultat, men en åben proces, hvor nye forståelser kan opstå uforudsigeligt.

I sidste ende i lyset af disse teoretiske positioner kan Filosofisk Arena forstås som et empirisk eksempel på, at dialog og kommunikation fortsat er mulig, selv under betingelser præget af uenighed og forskellighed. De afholdte begivenheder viste, at når samtaler rammesættes med fokus på åbenhed, tålmodighed og fælles forståelse, kan deltagere med divergerende holdninger indgå i meningsfulde samtaler uden at reducere dialogen til kamp eller fordomsfyldte diskussioner. I stedet for at stræbe efter en konsensus, eller en ’middle ground’, blev dialogen struktureret som en proces, hvor forskellige perspektiver kunne sameksistere og belyse hinanden.

Filosofisk Arena fungerede dermed som et praktisk korrektiv til forestillingen om, at den rene samtale udelukkende er et uopnåeligt ideal. Gennem bevidst facilitering og kuratering blev der skabt betingelser, som i praksis mindede om Habermas’ normative ideal, samtidig med at Taylors og Gadammers indsigter blev realiseret gennem anerkendelse af deltagernes erfaringer og åbenhed over for nye forståelser. På denne måde demonstrerer Filosofisk Arena, at dialog ikke er en selvfølge, men en praksis, der kan etableres og vedligeholdes, selv i en tid præget af polarisering og fragmenteret offentlighed.

Konklusion

Denne opgave har haft til formål at undersøge, hvordan Filosofisk Arena kan forstås som en demokratisk og dialogisk begivenhed gennem et praksisforløb på Studenterhuset i Aalborg. Med

udgangspunkt i anvendt filosofi og refleksion over egen rolle som filosofisk kurator har opgaven vist, hvordan filosofi kan praktiseres som en levende og relaterbar aktivitet i et offentligt rum, hvor dialog og fælles undersøgelse prioriteres frem for belæring og argumentativ dominans.

Praktikforløbet har tydeliggjort, at Filosofisk Arena ikke blot fungerer som en række enkeltstående arrangementer, men som et midlertidigt fællesskab, hvor mennesker med forskellige baggrunde, erfaringer og overbevisninger samles om fælles spørgsmål. Arenaen har dermed fungeret som et dialogisk rum, hvor forskellighed ikke opleves som en barriere, men som en forudsætning for meningsfuld samtale. Filosofi er her ikke blevet reduceret til teori, men er blevet kropsliggjort i praksis gennem samtale, undren og fælles refleksion.

Analysen af de tre roller, facilitatoren, søgeren og skaberen, har givet et nuanceret grundlag for at forstå denne praksis. Facilitatorrollen har fremhævet betydningen af rammesætning, opmærksomhed på dialogens form og evnen til at skabe et trygt rum, hvor alle stemmer kan komme til orde. Praktikken har vist, at filosofens tilbageholdenhed ikke er passiv, men tværtimod en aktiv pædagogisk indsats, der gør reel dialog mulig. I denne rolle blev filosofen ikke en autoritet, men en garant for samtalens åbenhed.

Og søgerrollen har udvidet denne forståelse ved at synliggøre filosofens egen involvering i dialogen. Inspireret af Charles Taylors dialogiske forståelse af identitet har denne rolle vist, hvordan erkendelse ikke alene opstår gennem analyse, men i mødet med andres perspektiver. Praktikken har her tydeliggjort, at filosofisk dialog også er en selvforandrende proces, hvor filosofen selv må være villig til at lade egne forståelser blive udfordret.

Endeligt har skaberrollen peget på dialogens produktive og forandrende potentiale. Med afsæt i Hans Georg Gadamer's hermeneutiske tænkning er Filosofisk Arena blevet analyseret som et rum, hvor nye forståelser kan opstå gennem sammensmeltning af horisonter. I denne rolle blev dialogen ikke blot et middel til forståelse, men et sted for nyfortolkning og nytænkning. Praktikken har her vist, hvordan filosofi kan bidrage aktivt til samfundsmæssige samtaler ved at udfordre etablerede forestillinger og åbne for alternative måder at tænke på.

Ved at perspektivere de tre roller gennem Habermas, Taylor og Gadamer har opgaven vist, hvordan Filosofisk Arena kan forstås som en konkret demokratisk praksis. Med Habermas bliver dialogen

normativt forankret i idealer om gensidig forståelse og gyldighed. Med Taylor bliver anerkendelse og dialogisk selvforståelse centrale for deltagernes engagement. Med Gadamer bliver forståelse et fælles, historisk og sprogligt anliggende, der aldrig afsluttes, men altid forbliver åben. Samlet set viser disse perspektiver, at demokrati i denne sammenhæng ikke er en institutionel ramme, men en praksis, der må gentages og vedligeholdes gennem samtale.

Opgaven konkluderer derfor, at Filosofisk Arena kan forstås som en dialogisk og demokratisk begivenhed, hvor idéer midlertidigt kan udfordres og vejes højere end forskelle. Ikke ved at understrege uenighed, men ved at give den plads, sprog og form.

Praktikken har dermed ikke blot bidraget til faglig udvikling, men har også givet et erfaringsbaseret indblik i, hvordan anvendt filosofi kan fungere som en demokratisk, dialogisk og meningsskabende praksis i mødet mellem mennesker.

Litteraturliste

Gadamer, H.G. & Sørensen, S.A (2010) Nye Kulturstudier - Teorier og teamer. Kbh: Tiderne skifter

Taylor, C. (1991) The Ethics of Authenticity. Harvard University Press

Andersen, Heide (2007) Klassisk og Moderne samfundsteori- Uddrag fra Jürgen Habermas. Forfatterne og Hans Reitzels Forlag.

Halton, E. (2019). Review of Jürgen Habermas' The Theory of Communicative Action. Symbolic Interaction. Hentet fra:
https://www.researchgate.net/publication/338177518_Review_of_Jurgen_Habermas_The_Theory_of_Communicative_Action

Studerterhuset Studenterhuset Aalborg. (2025). Filosofisk Arena. Hentet fra:
<https://studerterhuset.dk/filosofisk-arena-ai-etik-og-menneskets-frihed/>

McCoy, J. PhD (2019) Polarization harms democracy and society. Hentet fra:
https://www.icip.cat/perlapau/en/article/polarization-harms-democracy-and-society/?utm_source=chatgpt.com

Ziethen M. & Paulsen M. (2017) Anvendt filosofi er interaktionel filosofi. Aalborg Universitetsforlag.